

NIEUWSBRIEF

ProDemos informeert burgers over de democratische rechtsstaat en stimuleert hen om hierin een actieve rol te spelen. Om zoveel mogelijk mensen bij de politiek te betrekken, werkt ProDemos op gemeentelijk, provinciaal en landelijk niveau.

DIT NUMMER: **Test je kennis over de EU** PAG. 2 • **Vote Match Europe: een Europese StemWijzer in vijftien landen** PAG. 2 • **NECE-conferentie 2014** PAG. 3 • **Informatiebijeenkomsten Europese Verkiezingen** PAG. 3 • **Europa op school** PAG. 4 • **Europees burgerschap** PAG. 5 • **Waar het Europadebat over moet gaan** PAG. 6 • **Vrijheidsweken** PAG. 6 • **Vragenuurtje** PAG. 7 • **Wie bestuurt de EU?** PAG. 7 • **Agenda** PAG. 8

ProDemos heeft een Europese markt kraam gemaakt voor de Europese Commissie in Nederland. Met kennisvragen en stellingen over de EU worden bezoekers aan het denken gezet.

De Europese markt kraam is te bezoeken in het Huis van Europa, Korte Vijverberg 5/6 in Den Haag en zal ook op andere locaties worden ingezet.

Vote Match Europe: een Europese StemWijzer in vijftien landen

Vanaf eind april komt de Vote Match Europe online in vijftien Europese landen: Duitsland, Groot-Brittannië, België, Polen, Letland, Griekenland, Bulgarije, Oostenrijk, Italië, Spanje, Tsjechië, Slowakije, Frankrijk, Portugal en Nederland, mogelijk aangevuld met Litouwen en Estland.

De Europese StemWijzer bevat dertig stellingen. Na beantwoording zie je meteen met welke partij je de meeste overeenstemming hebt. Bijzonder is dat de Vote Matches in alle landen vijftien gemeenschappelijke stellingen krijgen. Daardoor kun je via www.votematch.eu ook zien welke partijen uit andere EU-landen het beste bij je zouden passen. Interessant zijn ook de statistieken voor de afzonderlijke landen. Zo is straks te zien hoe de meningen verdeeld zijn over de belangrijkste actuele onderwerpen in de Europese politiek.

Voor het maken van de Vote Match heeft ProDemos een grant gekregen van het Open Society Initiative For Europe (OSIFE). De StemWijzer wordt in samenwerking met media-partner EenVandaag ontwikkeld.

STEMWIJZER IN EUROPA

Op dit moment zijn er in diverse Europese landen StemWijzers actief. De bekendste zijn de Poolse Laternik Wyborcza, de Belgische Stemtest, de Bulgaarse Glasovoditel, de Duitse Wahl-O-Mat en de Britse Vote Match.

Bijzonder is dat de Vote Matches in alle landen vijftien gemeenschappelijke stellingen krijgen.

Test je kennis over de EU

Weet jij alles over de Europese Unie? Bewijs dat dan maar eens en maak het Stemexamen Europese verkiezingen. Is jouw kennis over de EU toereikend? Dan krijg je een prachtig certificaat voor aan de muur en mag je 22 mei gewoon gaan stemmen voor het Europees Parlement. Zak je voor het examen? Dan krijg je geen certificaat en... kun je nog steeds stemmen. Dat is namelijk het mooie aan democratie: iedereen mag meedoen!

www.stemexamen.nl

Informatiebijeenkomsten Europese Verkiezingen

Op 22 mei gaan we naar de stembus om onze vertegenwoordigers in het Europees Parlement te kiezen. Maar wat doet dat Europees Parlement eigenlijk? Hoe werkt het met al die fracties en parlementsleden uit 28 landen? En wat doen de Europese Commissie en de Raad van Europa?

Om op deze en nog veel meer vragen antwoord te kunnen geven, organiseert ProDemos samen met verschillende partners, zoals Vrouwen van Nu, Landelijk Overleg Minderheden en Resto van Harte bijna 70 informatiebijeenkomsten in het hele land ter voorbereiding op de Europese verkiezingen. Met deze bijeenkomsten willen we de Europese politiek bekender maken en mensen stimuleren te gaan stemmen op 22 mei.

Een greep uit de onderdelen die op zo'n bijeenkomst aan de orde kunnen komen:

- informatie over hoe de EU werkt en wat de rol van het Europees Parlement is
- een kennisquiz of een Europabingo

- een verhaal uit de praktijk door een Euro-parlementariër
- een spel over 'Wat is Wat in Europa'
- informatie over de belangrijke Europese thema's en de opvattingen van de politieke partijen daarover
- informatie over de Europese StemWijzer

ProDemos maakt ook een verkiezingskrant met achtergrondinformatie over Europa. Deze krant wordt op de bijeenkomsten gratis verspreid.

Wilt u ook een bijeenkomst organiseren? Neem dan contact op met Trim Mustafa-Muzaqi: t.mustafa-muzaqi@prodemos.nl.

NECE-conferentie 2014

Behalve het jaar van de Europese Verkiezingen, is 2014 ook het jaar waarin we herdenken dat de Eerste Wereldoorlog 100 jaar geleden begon. Dit feit is aanleiding voor de NECE-partners om te kijken naar Europa vandaag en morgen.

Welke conflicten spelen er vandaag in Europa en hoe gaan wij daarmee om? Welke rol spelen fenomenen als nationalisme en populisme? Zijn er in onze discussies over Europa taboes die doorbroken moeten worden? Moeten wij de hele discussie over Europa anders voeren en hoe dan? En vooral: welke rol speelt burgerschapseducatie bij al deze aspecten?

Van 16 – 18 oktober willen wij in Wenen tijdens onze jaarlijkse NECE-conferentie hierover met u van gedachten wisselen. Het wordt een afwisselende confe-

rentie met plenaire onderdelen, workshops en interactieve activiteiten. Uiteraard is er ruim gelegenheid tot (Europese) netwerk ontmoetingen.

Interesse? Hou dan de websites www.prodemos.nl/nece en www.nece.eu in de gaten!

WAT IS NECE?

Networking European Citizenship Education (NECE) is een netwerk van Europese organisaties en individuen die activiteiten organiseren om burgerschapseducatie te bevorderen. Het doel van NECE is om internationale discussie te bevorderen over belangrijke onderwerpen op het terrein van 'civic education'. NECE organiseert o.a. workshops, internationale conferenties en projecten, en brengt op deze manier wetenschappers, docenten en beleidsmakers samen op Europees niveau. www.prodemos.nl/nece en www.nece.eu

Europa op school

In het voortgezet onderwijs en het mbo zullen de Europese verkiezingen niet ongemerkt voorbij gaan. Op deze pagina vindt u de activiteiten die ProDemos voor deze doelgroep onderneemt.

SCHOLIERENVERKIEZINGEN

Hoe zou het Europees Parlement eruit zien als leerlingen het voor het zeggen hebben? Middelbare scholieren en studenten in het mbo kunnen van 15 t/m 21 mei stemmen op hun favoriete politieke partij bij de Europese Scholierenverkiezingen.

Aanmelden kan gratis via www.scholierenverkiezingen.nl

GASTLES EUROPA

Al jaren maken docenten op het mbo goed gebruik van onze gratis gastles over de Europese Unie. In de gastles wordt duidelijk dat iedereen met Europese regelgeving te maken heeft en dat burgers op verschillende manieren invloed kunnen uitoefenen op Europese regelgeving.

STEMWIJZERMARKT

In opdracht van de Europese Commissie heeft ProDemos een Europese marktkraam gemaakt. Deze staat nu in het Huis van Europa, en zal in aanloop naar de verkiezingen op diverse plekken in het land te vinden zijn. Onderstaande vragen komen uit de kennisquiz op deze markt. Zijn ze waar of niet waar?

1. Een Europese richtlijn bepaalt hoeveel teer en nicotine in sigaretten mogen zitten.
2. In de Eurogroep zitten alle ministers van Financiën van de EU.
3. Alleen democratische landen die goed letten op de mensenrechten mogen toetreden tot de EU.
4. Het Europees Parlement mag wetsvoorstellen indienen.
5. De Europese Unie onderhandelt met Montenegro over lidmaatschap van de EU.
6. Elke burger in de Europese Unie betaalt ook Europese belastingen.
7. De alcoholleeftijd in Nederland is verhoogd tot 18 jaar door Europese afspraken.
8. Sommige EU-landen hebben nog steeds paspoortcontroles bij de grens.

ONDERWIJSKRANT

ProDemos maakt voor de verkiezingen voor het Europees Parlement een onderwijskrant op twee niveaus (havo/vwo en vmbo). Te bestellen via www.prodemos.nl/webshop.

LESMATERIAAL

Het lesmateriaal over de Europese Unie op de website van ProDemos is geactualiseerd. Docenten kunnen in de aanloop naar de Europese verkiezingen naar hartenlust gebruik maken van dit gratis materiaal.

PRODEMOS BINNENHOF VOOR SCHOLEN

In het gratis dagprogramma politiek kunnen scholen kiezen voor een Europees onderdeel. Een petje-op-petje-af-quiz over Europa voor het vmbo en een Krachtenveld van de Europese Unie voor havo/vwo.

ANTWOORDEN VAN DE KENNISQUIZ
Waar: 1,3,5,8. Niet waar: 2,4,6,7

Europees burgerschap

Als we denken over Europees burgerschap, moeten we stilstaan bij de vraag wat het is om Europees te zijn. Het is fascinerend hoe we ook nu nog in onze gedachten de oude Europese kaarten vormen, waarop landen de vorm hebben van karikaturale stripfiguren die hun typische nationale karakters uitdrukken. Stereotypen zijn nooit zo zwart-wit als ze worden voorgesteld, maar toch zeggen ze iets over identiteit.

Wat betekent het voor burgerschap? De vraag is of gevoelens van Europeesheid een ontkenning van die stereotypen is, of dat ze in elkaar verlengde liggen. Er is veel te

zeggen voor het laatste: ik kan geen Europeaan zijn zonder eerst Nederlander en Limburger te zijn.

Burgerschap draait in belangrijke mate om een gedeelde ervaring en een gedeeld publiek debat. Het denkwerk van de Duitse filosoof Jürgen Habermas levert belangrijke inzichten. Iedere politieke eenheid heeft een publieke sfeer nodig om wortel te schieten en zich te ontwikkelen. Habermas spreekt in deze context over *Öffentlichkeit*: in de achttiende eeuw ontstaat er in de Franse salons een publieke sfeer waar ideeën worden besproken. De Verlichting bracht ons een grote bloei van filosofie en publiek debat, onder andere in boeken, pamfletten en dagbladen. Natievorming gebeurde in heel Europa opvallend gelijktijdig: de *hommes des lettres* correspondeerden met elkaar over heel het continent, en nationale burgers werden zich bewust van hun gedeelde waarden en tradities.

Is er een vorm van Europees burgerschap mogelijk, en hoe zou het moeten ontstaan? We mogen niet vergeten dat er een verschil is tussen het echte, eeuwenoude culturele Europa en de instellingen van de Europese Unie. Europees burgerschap gaat over het eerste, echte Europa.

Habermas is optimistisch over de groei van een Europese publieke sfeer. Hij ziet het ontstaan van een vorm van transnationale politiek, die nationale verbondenheid verenigt met een Europees bewustzijn. Burgers van nationale staten worden als het ware gesplitst in twee rollen. Ze blijven allereerst inwoner van hun eigen stad, streek of land, maar zijn ook Europeanen, met de rechten die daarbij horen. Zo ontstaat een vorm van gedeeld burgerschap binnen de Europese politiek.

Als we met het denkwerk van Habermas vooruitkijken, dan kunnen we, onder andere door de spectaculaire groei van publiek debat online, een veelbelovende ontwikkeling zien. De eurocrisis maakte ons meer bewust van onze wederzijdse afhankelijkheid. Dat was soms een onprettige ervaring, maar het bracht ook een intensief transnati-

onaal debat over de toekomst van Europa. Tussen Europeanen ontstaat, mondjesmaat, steeds meer een echt publiek debat, waarbinnen internet als medium een onmisbare rol speelt. Je kunt dat zien als een Europese *Öffentlichkeit*.

Naast kritisch debat tussen burgers, zijn er in Europa ook meer optimistische voorbeelden van succesvol burgerschap. Gesteund door internet weten Europese netwerken van burgers zich te mobiliseren. De generatie waartoe ik behoor wil de kracht daarvan en de rol die het internet speelt nog wel eens onderschatten, omdat we anders zijn groot geworden. Wij leerden doorzettingsvermogen om instituties te veranderen, jonge mensen laten die instituties veel meer links liggen. De kracht ligt erin de vaardigheden van beide generaties te verbinden: jongeren moeten leren dat het hebben van een standpunt nog iets anders is dan je doelen bereiken, oudere mensen kunnen iets leren van de dynamiek.

Maar of mensen zich nu Europees organiseren in een burgerinitiatief tegen het privatiseren van drinkwater, of demonstreren tegen de ACTA-wetgeving—het gaat erom dat Europa leeft in de harten van mensen, en niet alleen een beroep doet op rationele berekening.

Europees burgerschap moet zich richten op Europees bewustzijn, die hand in hand gaat met regionale en nationale vormen van verbondenheid. Het besef Europees te zijn zit in muziek, in literatuur, in de variëteit aan landschappen en in lokale gebruiken. Europees zijn is het hebben van een wat vage voorliefde voor dit oude continent, en de hoop dat we door samenwerking de uitdagingen van deze eeuw aankunnen. De Europese Unie krijgt veel kritiek, en vaak terecht. Dat debat is geen bedreiging. Het is een uitdaging om, zoals Camus zei, de wereld te leren zien door de ogen van de ander. De voorzichtige groei van een Europese *Öffentlichkeit* is wat dat betreft een hoopvolle ontwikkeling.

Frans Timmermans
Minister van
Buitenlandse Zaken

Deze column is een bewerking van de speech die minister Timmermans uitsprak tijdens de NECE-conferentie in november 2013. Zie voor meer informatie over NECE pagina 3.

EUROPACOLLEGES

Waar het Europadebat over moet gaan

De meningsverschillen over de Europese Unie lopen hoog op. Prima, dit kan de aandacht voor de Europese verkiezingen versterken en belangrijke kwesties zichtbaar maken. Maar worden de goede vragen gesteld? Zijn de aannames correct? In vier colleges gaan experts in op de vraag waar het Europadebat over zou moeten gaan.

- 24 maart: Mathieu Segers: de grillige geschiedenis van de Europese integratie
- 31 maart: Bart van Riel – de economische en monetaire aspecten van de Europese integratie
- 7 april: Mendeltje van Keulen – het Europese debat in de nationale politiek
- 14 april: Mathieu Segers – verkenning van mogelijke toekomstscenario's

PRAKTISCHE INFORMATIE

- maandagen 24 en 31 maart, 7 en 14 april
- 20.00 uur (inloop vanaf 19.30 uur)
- ProDemos, Hofweg 1H in Den Haag
- Toegang is gratis

- Aanmelding is verplicht en kan via aanmelden@prodemos.nl, onder vermelding van Europacolleges en de datum/data van uw komst.

De collegeserie wordt georganiseerd door ProDemos – Huis voor democratie en rechtsstaat – in samenwerking met het Montesquieu Instituut, de Haagse Campus van de Universiteit Leiden, Instituut Clingendael en de Nederlandse vertegenwoordiging van het Europees Parlement.

www.prodemos.nl/europacolleges

Vrijheidsweken

Van dinsdag 15 tot en met maandag 5 mei zijn de Haagse Vrijheidsweken, een serie activiteiten over onderwerpen rond vrijheid, vrede, democratie, rechtsstaat en internationale rechtsorde. ProDemos organiseert diverse activiteiten in deze periode:

VRIJHEIDSCOLLEGES

ProDemos organiseert samen met FORUM en de Bevrijdingsfestivals Den Haag en Utrecht een reeks Vrijheidscolleges. De colleges zijn opgebouwd rond de *four freedoms* die Roosevelt noemde in *The State of the Union* van 1941. Omdat dit het jaar is van de Europese verkiezingen staat de collegereeks in het teken van 'Vrijheid en veiligheid in Europees perspectief'.

Op 15 april spreekt Rob Wijnberg (hoofdredacteur van *De Correspondent* en filosoof) over *Freedom of Speech*. Op 22 april houdt Naeeda Aurangzeb (NTR-journaliste en presentatrice) een lezing over *Freedom from Fear*.

BEVRIJDINGSDEBAT OP 5 MEI

ProDemos organiseert het bevrijdingsdebat op het festival in Den Haag. De sprekers van de Vrijheidscolleges over *Freedom of Worship* Monique Samuel (politicooloog, publicist en auteur) en *Freedom from Want* Ewald Engelen (hoogleraar financiële geografie aan de

Universiteit van Amsterdam en publicist) gaan in gesprek met drie Europarlementariërs en met scholieren.

POLITIEK CAFÉ

Op donderdag 17 april staat het Politiek Café in het teken van afluisterpraktijken. Tegelijkertijd is er in de bibliotheek een expositie met spotprenten en tekeningen over dit onderwerp.

GRATIS WANDELKAARTJE BEELDEN UIT DE TWEDE WERLDOORLOG

Haal het gratis wandelkaartje 'Beelden uit de Tweede Wereldoorlog' bij het Bezoekerscentrum van ProDemos, Hofweg 1 Den Haag.

www.prodemos.nl/vrijheidsweken

Vragenuurtje

ProDemos geeft antwoord op uw vragen op het gebied van politiek, democratie, rechtsstaat en de Europese Unie. Deze keer beantwoordt Denise Coenegracht (stagiaire bij ProDemos en student Europese Studies) een vraag over de Europese Unie.

Hallo,
Wanneer het in het nieuws over Europa gaat, hoor ik vaak de naam José Manuel Barroso voorbijkomen. Wie is hij eigenlijk en wat doet hij precies? Bedankt!
Groetjes, Mariska

Beste Mariska,

Sinds 2004 is José Barroso voorzitter van de Europese Commissie. Daarmee is hij een van de machtigste mensen binnen de Europese Unie. De Commissie is de enige EU-instelling die met wetsvoorstellen mag komen en de voorzitter bepaalt welke.

De Commissie-Barroso is bijna klaar. Na de Europese Parlementsverkiezingen van 22 mei komt er een nieuwe Commissie, waar natuurlijk ook een nieuwe voorzitter bij hoort. Dit keer zal de benoeming van de voorzitter een beetje anders verlopen dan vorige keren, vanwege het Verdrag van Lissabon.

De Europese Raad (waar alle regeringsleiders van de lidstaten in zitten) zal een voorzitter voordragen, die vervolgens door het Europees Parlement moet worden goedgekeurd. Wat nu anders is dan eerst, is dat de Europese Raad bij het uitkiezen van de kandidaat rekening moet houden met de uitslag van de Europese Parlementsverkiezingen. Dat betekent dat de politieke fractie die bij de verkiezingen de meeste stemmen behaalt, hoogstwaarschijnlijk de nieuwe Commissievoorzitter zal mogen leveren.

Wie Barroso in mei zal opvolgen, is nu dus nog niet bekend. Het hangt er voornamelijk vanaf wat jij en de andere EU-burgers gaan stemmen op 22 mei!

Met vriendelijke groet, Denise Coenegracht

Ook een vraag stellen over de Europese Unie? Stuur een mailtje naar europa@prodemos.nl, bel 070-7570270 of kom langs bij het Europa Direct Informatie Centrum (EDIC) bij ProDemos, Hofweg 1 in Den Haag. Naast het verstrekken van algemene informatie over de EU, organiseert het EDIC regelmatig Europa-gerelateerde activiteiten. Zie www.prodemos.nl/edic.

Wie bestuurt de EU?

“De Europese Unie (EU) is een organisatie waarin 28 landen in Europa samenwerken. Eén ervan is Nederland. Een aantal landen werkt al meer dan vijftig jaar samen. Andere landen hebben zich nog niet zo lang geleden aangesloten bij de EU.” In dergelijke klare taal wordt in dit gratis boekje de geschiedenis en de werking van de Europese Unie beschreven.

ProDemos heeft diverse (vaak gratis) publicaties beschikbaar over politiek, democratie en rechtsstaat. Kijk op www.prodemos.nl/webshop.

Agenda

28 maart	Nacht van de Grondwet
29 maart	Grondwetfestival (onderdeel van viering 200 jaar koninkrijk in Den Haag)
31 maart	Europacollege door Bart van Riel
7 april	Europacollege door Mendeltje van Keulen
14 april	Opening inschrijving ProDemos Binnenhof voor scholen schooljaar 2014–2015
14 april	Europacollege door Mathieu Segers
14 april – 5 mei	Haagse vrijheidsweken
15 april	Vrijheidscollege door Rob Wijnberg
17 april	Politiek café
22 april	Vrijheidscollege door Naeeda Aurangzeb
3 mei	Debat Persvrijheid in Europa i.s.m. Clingendael en de Nederlandse Vereniging voor Journalisten
5 mei	StickerStemWijzer op bevrijdingsfestivals
5 mei	Bevrijdingsdebat Den Haag
8 mei	StickerStemWijzer en EDIC-stand tijdens de Week van Europa in Leiden
9 mei	Dag van Europa
13 mei	Debat met European Alternatives
15 mei	Politiek café
22 mei	Europese verkiezingen

Kijk voor meer informatie over deze activiteiten op: www.prodemos.nl/agenda

VANAF 14 APRIL: SCHRIJF IN VOOR PRODEMOS BINNENHOF VOOR SCHOLEN SCHOOLJAAR 2014–2015

ProDemos Binnenhof biedt scholen een gratis educatieve dag in politiek Den Haag. Op een aantrekkelijke en laagdrempelige wijze maken de leerlingen kennis met onze democratische rechtstaat en de politieke wereld. Een bezoek aan het Binnenhof wordt uiteraard niet overgeslagen. Vanaf 14 april kunnen scholen zich inschrijven voor het komende schooljaar. www.prodemos.nl/ProDemosBinnenhofvoorscholen

17 APRIL EN 15 MEI POLITIEK CAFÉ: VOOR KROEGTIJGERS MET INHOUD!

Praat onder het genot van een drankje mee over de actuele politiek met wetenschappers, journalisten en politici. Doe mee aan de politieke pubquiz of hang gewoon gezellig rond in ons Politiek Café.

Iedere derde donderdag van de maand van 17.15 -18.45 uur in de Centrale Bibliotheek Den Haag, Spui 68. www.prodemos.nl/politiekcafe

5 MEI STICKERSTEMWIJZER OP BEVRIJDINGSFESTIVALS

Kom stickeren op een Bevrijdingsfestival bij jou in de buurt! Op 5 mei staat ProDemos met de StickerStemWijzer op tien Bevrijdingsfestivals. Deze speciale StemWijzer bestaat uit drie grote zeildoeken waarop de stellingen uit de Europese StemWijzer zijn afgedrukt. Met rode en groene stickers geef je aan of je het met de stellingen eens of oneens bent. Aan het eind krijgen je je persoonlijke uitslag en zie je met welke partij je de meeste overeenkomsten hebt.

De StickerStemWijzer staat op 5 mei in: Almere, Amsterdam, Den Bosch, Den Haag, Haarlem, Groningen, Rotterdam, Utrecht, Wageningen en Zwolle.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van ProDemos en verschijnt 4 x per jaar.

DIT NUMMER: Redactie: Afd. Communicatie • Basisvormgeving: kruit.nl • Lay-out: Puntspatie [bno]

• Druk: Euradius • ProDemos • Hofweg 1H • 2511 AA Den Haag • T (070) 757 02 00 • info@prodemos.nl •

ProDemos op internet: prodemos.nl • www.twitter.com/ProDemos • Facebook: ProDemos – Huis

voor democratie en rechtsstaat